

Farsta 10 oktober 2022

Mottagare
Socialdepartementet
diarienummer
S2022/02964

Vår referens: eugenia.rudenberg@dhr.se

Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott Administrativt sanktionssystem och effektivare hantering av misstänkta brott (SOU 2022:37)

DHR är en idéburen demokratisk organisation för och av personer med nedsatt rörelseförmåga. Genom att skapa opinion och påverka de politiska besluten arbetar vi för ett öppet Sverige, där personer med nedsatt rörelseförmåga inte blir utestängda. En av utgångspunkterna i vårt arbete är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det är utifrån detta perspektiv vi framför våra synpunkter på utredningen.

Inledning

I delbetänkandet framgår att ett system med administrativa sanktionsavgifter på välfärdssystemens område bör införas. Vidare framgår att "Om enskilda i större utsträckning kan förmås att lämna korrekta uppgifter från början kan felaktiga utbetalningar undvikas."

Vår utgångspunkt är att de flesta människor vill göra rätt och att många felaktigheter som uppkommer beror på att det inte alltid är tydligt vad som krävs av den enskilde. Den synen menar vi borde genomsyra detta delbetänkande i stället för de utgångspunkter som läggs fram. Vi saknar även en konsekvensanalys i relation till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Förslagen kommer att skapa mycket osäkerhet för individen och riskerar att fördjupa den fattigdom vi redan ser idag bland personer med funktionsnedsättning. Därför avstyrker vi delbetänkandet.

Nedan kommenteras enskilda förslag.

8.2.4 En sanktionsavgift bör inte förutsätta uppsåt eller oaktsamhet

I delbetänkandet föreslås att "En sanktionsavgift ska kunna tas ut även om den enskilde inte har handlat med uppsåt eller varit oaktsam."

Vi menar att det är orimligt att personer som handlat utan uppsåt kan komma att få betala en sanktionsavgift. Vår erfarenhet är att människor vill göra rätt men att det inte alltid är tydligt vilka regler som gäller. Vi ser att detta förslag kommer försvåra livsomständigheterna ytterligare för personer som redan många gånger har en svår ekonomisk situation. Det framgår av delbetänkandet att om felaktigheten beror på myndigheten så ska sanktionsavgift inte tas ut. Här har man tagit hänsyn till att myndigheter gör fel ibland. Samma hänsyn ges dock inte till den enskilde. Vi avstyrker förslaget.

8.5.4 Beslut bör fattas av respektive aktör

I delbetänkandet föreslås att "Ett beslut om sanktionsavgift ska fattas av den statliga myndighet, kommun eller arbetslöshetskassa som beslutar om den förmån eller det stöd som avgiften avser."

Här ser vi en stor risk att beslut om sanktionsavgifter inte kommer att vara likvärdiga och rättssäkra. Vi befärar att besluten kommer att variera i stor utsträckning, precis på samma sätt som vi ser att exempelvis kommunala beslut kring insatser gör idag. Vi avstyrker därmed förslaget.

8.6.6 Ytterligare förutsättningar för att en sanktionsavgift ska kunna tas ut

I delbetänkandet föreslås att "En sanktionsavgift ska kunna tas ut när någon har lämnat en oriktig uppgift eller inte fullgjort en skyldighet att anmäla ändrade förhållanden som följer av lag eller förordning, om det har lett, eller hade kunnat leda, till att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd betalas ut eller tillgodoses felaktigt."

Vi vet idag att många gånger är otydligt för individen vad som räknas som ändrade förhållanden. Förslaget kommer därför leda till att många kommer att få sanktionsavgifter utan att ha förstått att de gjort fel. Vi avstyrker därmed förslaget.

8.9.2 Frågan om nedsättning ska alltid beaktas

I delbetänkandet föreslås att "En sanktionsavgift ska sättas ner om det i ett enskilt fall skulle vara oskäligt att ta ut avgiften med fullt belopp. Vid bedömningen ska vissa angivna omständigheter särskilt beaktas."

Då detta är tänkt som ett undantag så löser det inte huvudproblemet att delbetänkandets förslag ytterligare riskerar att fördjupa den fattigdom som vi redan ser idag hos personer med funktionsnedsättning. Vi avstyrker därmed förslaget.

8.13.2 Beslut om sanktionsavgift ska kunna överklagas

I delbetänkandet föreslås att "Ett beslut om sanktionsavgift ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol."

Möjligheten att överklaga är viktigt men det är ofta svårt för personer utan juridisk skolning att framgångsrikt överklaga sina ärenden själva. Därför bör den enskilde få tillgång till juridiskt biträde kostnadsfritt vid överklagan så väl som vid ansökningstillfället. Syftet med detta är dels att hjälpa den enskilde att göra rätt, dels hjälp med överklagan föra att jämna ut den obalans som råder idag då myndigheter har sina egna jurister i ärenden där enskilda utan juridiskt biträde är part.

10.2.5 Åtgärder för att göra det lätt att göra rätt

I delbetänkandet föreslås att "Regeringen bör ge de beslutande myndigheterna i uppdrag att vidta åtgärder för att underlätta för den som ansöker om en förmån eller ett stöd att göra rätt och att undvika fel som kan uppstå på grund av slarv eller missförstånd."

Vi menar att myndigheternas åtgärder att underlätta för den sökande att göra rätt behöver utvärderas och kvalitetssäkras med regelbundenhet. Annars riskerar individen att inte få tillräckligt tydlig information.

Beslut om detta yttrande har tagits av förbundsordförande Åsa Strahlemo. Yttrandet har beretts av ombudsman Eugenia Rudenberg och i den slutliga beredningen har även förbundssekreterare Ken Gammelgård medverkat.

DHR – Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet

Vänliga hälsningar

A handwritten signature in black ink that reads "Åsa Strahlemo". The signature is written in a cursive, slightly slanted style.

Åsa Strahlemo
Förbundsordförande